

Dáma bembington?

**LENKA
KAPSOVÁ**

překladatelka

ZTRACENÍ V JAZYCE

Po čase jsem opět využila „kolektivní mozek“ Facebooku a vyhlásila pátrání po jazykových zkomoleninách (tímto děkuji všem přispěvatelům). Mým cílem však nebylo moralizovat nad úpadkem jazyka ani se vysmívat chybujícím uživatelům češtiny. Zajímalo mě, jak chyby vznikají a proč mají některé devět kočičích životů.

Slova se vsunutými či přehozenými hláskami se zřejmě objevují ve snaze o „pravděpodobnější“ znění. To je případ zkomolenin jako *spontální*, *obscézní* (přípony *-ánní* / *-énní* jsou vzácné), *bizardní* či *obskurdní*. Přitom zakončení *-rní* není neobvyklé, máme přece slova *polární* či *večerní*, ale větší silou asi působí analogie se slovem *hazardní*. Někomu nevoní neobvyklá spojení hlásek – *ua* a *ao*: paní omlouvala dceru kvůli *menstrulaci* a leckdo si v kritické *situlaci* dá na uklidněnou *kakalo* či *kakavo*. Vznikla i slova *předzdívka*, *statistakce* a *příjmnění*. Jistý pán hovořil o vztahu ke dvěma ženám jako o *biganii*, jiný psal *líbezgrýf* velice *korkulentní* dámě. Fascinuje mě *bembington/begbinton*, který si vysvětlují jedine zvukomalbou pinkání. Doložen je ale i *béminton*!

Jistá paní je neustále
z něčeho *degustovaná*,
venku místo inverze bývá
averze či *infuze* a hodně
nepříjemné jsou
interrupce na
Slunci

”

Jindy mluvčí usiluje o domnělou správnost. Ví, že *bombón* je správně *bonbon*, a tak příčinlivě vytvoří slova *tranvaj* či *bonba*. Roztomilé je slovo *tušťka*, které používal tatínek mé kamarádky – zřejmě nechtěl být jako ti, kdo v polévce hledají *držky* místo *dršťek*. Působí také falešná etymologie, respektive analogie: slovo *protěžovat* se nejspíš i prosadí. Snazší výslovnost bývá důvodem přehození hlásek – *harvany*, *cerel* a oblíbená *pernamentka* – či slabik – *loMOKotiva*, *he-liKTOpéra*, *kaRAMádka*. To vše zaslechnuto od dospělých, novotvary dětské zde pomímám. Zkomoleniny mají zvláštní kouzlo, když je používají lidé z dotyčných profesí – řemeslník chce mít poličku *stambilní*, jeho kolega chodí pro materiál do *Hrombachu*, pán ze zoo hovoří o *verlybách*, učitel rytmiky zmiňuje *pičigáto* a kolegyně dějepisárka zaníceně vypráví o *Mezopotánii*.

Zdrojem legrace bývá záměna cizích slov à la pan Kaplan. Paní je z něčeho *fair play* (místo *perplex*), kdosi totiž udělal pěkné *pófa* nebo *foyer* (rozuměj *faux pas*). Na úřadě po nás často požadují vyplnit *iniciály*. Slečna si koupila *sterilizované* okurky a chce na ně u pokladny vystavit *paraván*. Dítě má *verbální* křeče místo *febrilních* (i když ty první myslím také existují). Jistá paní je neustále z něčeho *degustovaná*, venku místo inverze bývá *averze* či *infuze* a hodně nepříjemné jsou *interrupce* na Slunci. Horší je snad už jen dostat *dunajský* dar.

Já sama mám slabost pro novotvary, které vytvářejí staří lidé, když slyšená slova nezapadají do jejich slovního světa. Vnuk jedné paní si koupil brusle *onlajny*, dědeček chce vědět, co umí ta *tabletka*, a babička si oblíbila *čigolu*, kávu z reklamy Tchibo – Le Café. Mým favoritem je nové označení pro esemesku, která v češtině zvukově připomíná leda zlověstně syčící slovo *esesák*. Prarodiče jedné kamarádky raději používají sametové slovo *ešemetka*. Hlasuji pro jeho přibrání do češtiny!